



การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก

The Development of Learning Skills Needed in 21st Century for Primary Teachers under the Educational Service Area Office, in the East Region

อรรณ ไชยชาญ*

Orawan Chaichan

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี 20150

Educational Administration, Faculty of Education Burapha University, Chonburi 20131 Thailand

*Corresponding author E-mail : pekalet_poonpoon@hotmail.com

(Received: May 3 2019.; Revised : June 20 2019.; Accepted : July 19 2019)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาแบบ และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก จำนวน 320 คน และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก จำนวน 320 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 10 คน ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบรูปแบบ จำนวน 9 คน และครูโรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก และแบบสอบถามความต้องการของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีความคาดหวังต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินความพึงพอใจ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะ ได้นำมาสร้างเป็นคู่มือในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามขั้นตอนการฝึกอบรม และศึกษาผลการใช้รูปแบบ โดยการสำรวจความพึงพอใจ และการประเมินการรายงานประสบการณ์ของครูที่เข้ารับการอบรม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นในการในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เมื่อพิจารณาตามความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ทักษะด้านความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม 3) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ 4) ทักษะการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชา 5) ทักษะด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และ 6) ทักษะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก
2. การพัฒนาแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย “คู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก” โดยแบ่งเป็น 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ครูเพื่อศิษย์คิดเป็น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, หน่วยที่ 2 ครู ผู้สร้าง มุ่งพัฒนา, หน่วยที่ 3 ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน แบบ 4.0 และหน่วยที่ 4 PLC สิ่งๆ สู่การพัฒนา มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสม เป็นไปได้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนา พบว่า ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 25 มีระดับความพึงพอใจในเชิงประจักษ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการประเมินการรายงานประสบการณ์ของครูที่เข้ารับการอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, ครูผู้สอนประถมศึกษา, ภาคตะวันออก



Abstract

The purposes of this study were to analyze the needs assessment for developing the 21 century skills for primary teachers, develop a model of the 21st century skills for primary teachers, and study the effects of using a model of the 21st century skills for primary teachers under the educational service area office, in the east region. The samples were 320 teachers, and 320 school directors in the east region, 10 experts for in-depth interview, 9 experts for focus group and 25 teachers of Wat nongketyai School. The research instruments for the data collection were questionnaire for practice assessment (Teachers), questionnaire for the needs assessment (Directors), in-depth interview questions, and the assessment for satisfaction of the training. The data were analyzed by using percentage, mean ($\bar{X}$), and standard deviation (SD).

The results revealed that:

1. The needs assessment for developing the 21 century skills for vocational students were ranked at high level as follows: teaching, ethics, computer, curriculum (information and media literacy, cooperation, teamwork and leadership, and information and communications technology, the critical thinking and problem-solving skills, understanding different cultures and paradigm, and career and learning skills) evaluation and classroom research, and positive discipline.
2. The development of learning skill model of the 21st century skills for primary teachers under the educational service area office, in the east region consisted of 4 units, including 1) Smart child centered learning. 2) creator and development. 3) creative teaching and learning style 4) professional learning community. They were consistent and appropriate according to expert's opinions.
3. The level of satisfaction of using the model of the 25 primary teacher from Wat Nongketyai School was at the highest level. The evaluation of the teachers' report was at the highest level

Keywords : learning skill needed in 21 century skills, primary teachers, the east region



บทนำ

ในยุคปัจจุบันระบบการศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเกิดขึ้นมาพร้อมกับการบูรณาการของ ยุคดิจิทัล สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) แต่เดิมประเทศไทย พบปัญหาในด้านการขาดทรัพยากรในการจัดการการศึกษา การศึกษาของไทยจึงไม่มีคุณภาพ ปัจจุบันการพัฒนาระบบ การศึกษาของไทย ใช้งบประมาณมาก ใช้เวลามาก ครูมีการพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง นักเรียนมีความตั้งใจ แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น เด็กไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอ่านหนังสือไม่เป็น ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ขาดกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน จึงไม่ใช่สิ่งที่ครูสามารถ สอนในห้องเรียนได้ การสร้างนิสัยดังกล่าวจำเป็นจะต้องใช้กิจกรรม ที่เหมาะสม สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้เด็กเกิดความกระหายที่จะ เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำหรับประเทศไทย จึงเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตคนที่มีความรู้ เพื่อพัฒนาพลเมือง ที่มีความรู้ มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความสามารถ ในการทำงาน แก้ปัญหาและแข่งขันทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยปฏิรูปการจัดการศึกษาในเชิงโครงสร้าง ทั้งระบบ อย่างเข้าใจสภาพปัญหา เป้าหมาย แนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) การศึกษาที่ดีมีคุณภาพนั้น จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การเรียนรู้ และบทบาทของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู จะต้องเปลี่ยนจุดสนใจหรือจุดเน้นจาก การสอน ไปยังการเรียนรู้ของทั้งผู้เรียนและครู ต้องมีการเรียนรู้และ ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ตลอดเวลา ครูมีหน้าที่เปรียบเสมือน ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning facilitator) ครูเพื่อ ศิษย์จึงต้องมีความเก่งในการจัดสรรองค์ประกอบให้ผู้เรียนกลายเป็น นักเรียนรู้ ต้องมีเครื่องมือหรือทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้อย่าง ครบถ้วน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ (วิจารณ์ พานิช, 2555) เหตุผลดังกล่าว สภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้ การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นสำหรับโลก ในยุคปัจจุบัน จึงต้องมีการสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับครูประถมศึกษาแล้ว เพราะถือเป็นช่วงวัย แห่งการปูพื้นฐานการเป็นพลโลกที่สมบูรณ์ โดยมีการศึกษาสภาพ ของการจัดการเรียนรู้ของครูในปัจจุบันเพื่อวัดทักษะการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องจะต้องวางรากฐานอย่าง

ทั่วถึงในการการบริหารจัดการที่มีคุณภาพส่งผลต่อการพัฒนาทักษะ ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 สภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย สนใจศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง เพื่อให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยใช้โอกาสด้าน การพัฒนาศักยภาพของครูประถมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียง มาพัฒนาการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็น สำหรับครูผู้สอน ให้มีประสิทธิภาพ และอันจะเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการ จำเป็นในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครู ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

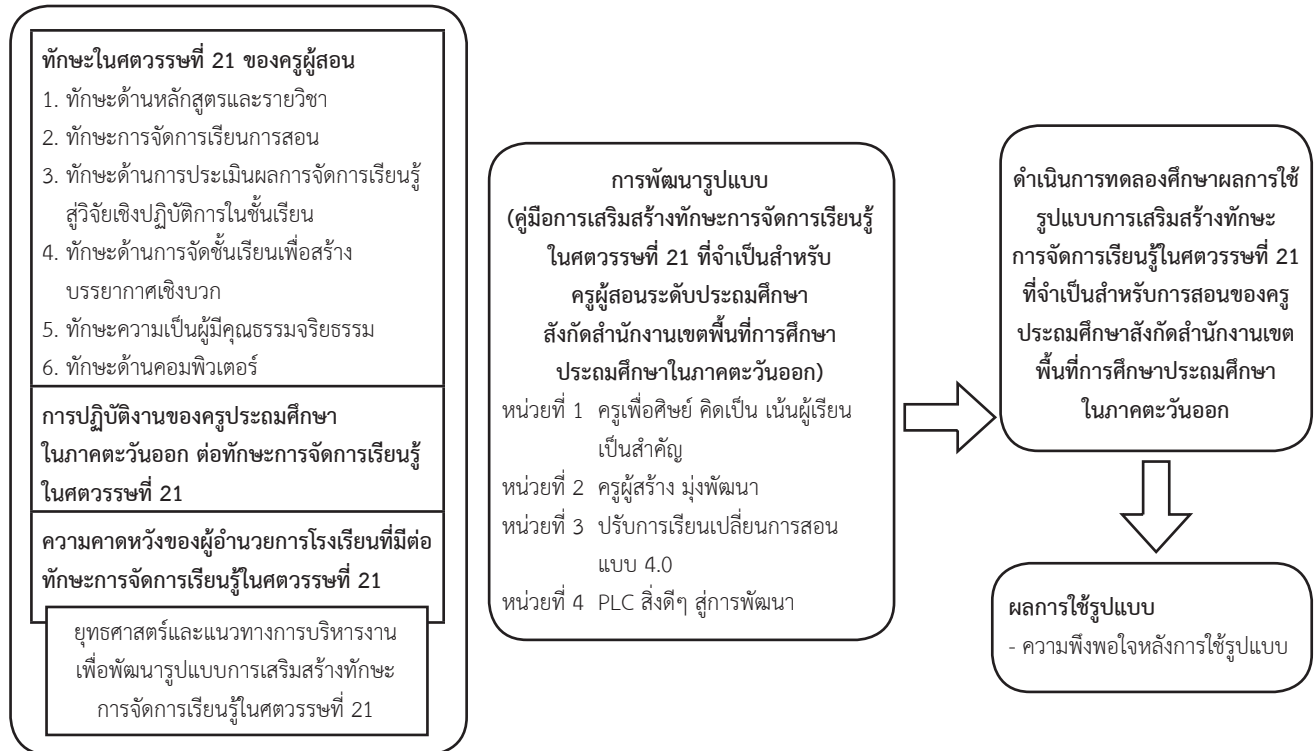
ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แนวคิด ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2558; ฌอนมพร เลาหจรัสแสง, 2556; พินสุดา สิริธรงค์ศรี, 2557; พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ынดีสุข, 2560) สรุปได้ 6 ทักษะ ประกอบด้วย ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตร และรายวิชา ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ทักษะด้าน การประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ทักษะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก ทักษะ ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และทักษะด้านคอมพิวเตอร์

กระบวนการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมทักษะการ จัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 2) การออกแบบการฝึก อบรมและการพัฒนาคู่มือการฝึก 3) การดำเนินการฝึกและการนำ คู่มือไปใช้ 4) การประเมินการฝึก และ 5) การติดตามผลการฝึก (Swanson & Holton, 2001)



ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบ (คู่มือการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) โดยแนวคิดทักษะ

การจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวความคิดพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ จอยส์และวิล (Joyce & Weil, 1986) โดยสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้



วิธีการดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 สํารวจข้อมูลในเรื่องทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พระราชบัญญัติการศึกษา นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ แผนการศึกษาชาติ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อรวบรวมเป็นกรอบแนวคิดในการร่างรูปแบบในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการทําวเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และวิจัยเอกสาร (Document Research) เพื่อรวบรวมเป็นกรอบแนวคิดในการร่างรูปแบบ

2. ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากเอกสาร (Documentary Analysis) โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ศึกษาเอกสารประชุม อบรม สัมมนา และการนำเสนอผลงานต่างๆ ทั้งรูปแบบเอกสารและการจัดแสดงผลงาน เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายและกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการเกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้ใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยมีการหาคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ (Fact Validity) และนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence หรือ IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 - 1.0 นำมาเป็นประเด็นในการจัดทำแบบสอบถามและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีได้รับคัดเลือก



เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990 : pp.202-204) และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .38 - .82 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลโดยสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จังหวัด 14 เขตพื้นที่การศึกษา โดยการกำหนดสัดส่วน โดยใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนของยามาเน (Yamane, 1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 320 คน และครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนของยามาเน (Yamane, 1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 320 คน

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ตามข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) 3 กลุ่ม จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง ศึกษาพิเศษ ผู้อำนวยการโรงเรียน และนักวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อถอดประสบการณ์ในการพัฒนาครูประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 2 ดำเนินการยกย่องรูปแบบการ เสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของ “คู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยผู้วิจัยนำเสนอร่างรูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

ตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้มีการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการนำรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผ่านการพัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการตามรายละเอียดในคู่มือฯ (Pilot Study) กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดการเลือกสถานที่ในการวิจัยแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งคัดเลือกจากโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการในการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก คือ โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีจำนวนครูเข้ารับการอบรมทั้งสิ้น จำนวน 25 คน และมีการศึกษาความพึงพอใจเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการสำรวจข้อมูลในเรื่องทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) สามารถแบ่งทักษะที่จำเป็นออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชา 2) ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ทักษะด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) ทักษะด้านการจัดการชั้นเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก 5) ทักษะความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และ 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการอบรม โดยการทำ การสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการ จำนวน 5 คน สรุปได้ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
- 2) การออกแบบการอบรมและการพัฒนาคู่มือ
- 3) การดำเนินการอบรมและนำคู่มือนำไปใช้
- 4) การประเมินผลการติดตามการฝึกการอบรม



ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs assessment) ในเรื่องทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้จากการสอบถามความเห็นของครูประถมศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติตนระดับสูงสุดไปหาระดับต่ำสุด ได้แก่ ลำดับที่ 1 ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ลำดับที่ 2 ทักษะด้านความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ลำดับที่ 3 ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ลำดับที่ 4 ทักษะการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชา ลำดับที่ 5 ทักษะด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และ ลำดับที่ 6 ทักษะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อการสร้างบรรยากาศเชิงบวก

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็น สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้

ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	คะแนนรวม	ความต้องการ
1. ทักษะการพัฒนาหลักสูตรและรายวิชา	อันดับที่ 5 = 2	อันดับที่ 3 = 4	6	4
2. ทักษะการจัดการเรียนการสอน	อันดับที่ 4 = 3	อันดับที่ 1 = 6	9	1
3. ทักษะด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้สู่วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	อันดับที่ 6 = 1	อันดับที่ 2 = 5	6	5
4. ทักษะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อการสร้างบรรยากาศเชิงบวก	อันดับที่ 2 = 5	อันดับที่ 6 = 1	6	6
5. ทักษะความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม	อันดับที่ 1 = 6	อันดับที่ 5 = 2	8	2
6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์	อันดับที่ 3 = 4	อันดับที่ 4 = 3	7	3

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพื่อถอดประสบการณ์ในการกำหนดและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการพัฒนาครูประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 3 กลุ่ม จำนวน 10 คน โดยมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารระดับสูง (จำนวน 2 คน)

1. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ชาติ และวิสัยทัศน์ภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อที่จะออกแบบการส่งเสริมและพัฒนาครูให้เกิดทักษะการ

จัดการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยวิธีการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาครู มีการส่งเสริมพัฒนาครูด้วยวิธีการต่างๆ ที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้ต้องมีกรณีศึกษา ติดตามมีการให้ข้อเสนอแนะข้อแนะนำอย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนาให้ครูมีการบูรณาการโครงการมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ต้องสร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจกับครูอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มที่ 2 ศึกษานิเทศก์ (จำนวน 3 คน)

1. เรื่องของการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การจัดการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการโครงการ ต้องส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะวิธีการสอนแบบ IPA-based Learning เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ และค้นหาคำตอบในการทำโครงการ



3. การบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนรู้ จะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูมีเทคนิคการสอนและแนวการสอนที่มีความหลากหลาย

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารโรงเรียน (จำนวน 5 คน)

1. การส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของครู

2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

3. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยส่งผลให้ครูเกิดการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

4. การสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กและครู เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

5. ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ให้เกิดการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมของทุกฝ่ายด้วยการทำโครงการ

ส่วนที่ 2 ยกร่างรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก ตอนที่ 1 ความต้องการจำเป็นต่อทักษะทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา ร่วมกับข้อมูลตอนที่ 2 โดยกำหนดแนวทางในการสร้างเนื้อหาของคู่มือในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างเนื้อหาในการสร้างบทเรียนของคู่มือฯ

ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน	เนื้อหาในการสร้างบทเรียน
1. มีการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ด้วยตนเองเน้นกระบวนการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้	แนวคิด หลักการ การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ให้ผู้เรียนทำงานอย่างมีอิสระ และร่วมทำงานกับผู้อื่น	การพัฒนาลักษณะนิสัย
3. มีการปรับเปลี่ยนการสอนที่เน้นจากห้องเรียนสู่โลกภายนอกใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลาย	การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ชั้นเรียน
4. เปิดโอกาสให้เพื่อนครูมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	แนวคิด หลักการ ในการทำ PLC

จากข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างเนื้อหาในการสร้างบทเรียนของคู่มือฯ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และยกร่างรูปแบบการพัฒนาเป็น “คู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยแบ่งเป็น 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ครูเพื่อศิษย์คิดเป็น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, หน่วยที่ 2 ครูผู้สร้างมุ่งพัฒนา, หน่วยที่ 3 ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนแบบ 4.0 และหน่วยที่ 4 PLC สิ่งดีๆ สู่การพัฒนา

ส่วนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ “คู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ภายหลังการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม จำนวน 9 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการศึกษาระดับสูงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการจัดการศึกษาและจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ ของเนื้อหาในคู่มือฯ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน มีความคิดเห็นว่า เหมาะสม มีความเป็นไปได้อ้างอิงอยู่ระหว่าง 0.78 - 1.00 และค่าเฉลี่ยรวม = 0.95 และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะกับผู้วิจัย เพื่อนำไปปรับปรุงก่อนการใช้ สรุปได้ดังนี้ ทั้ง 4 หน่วยความมีการตรวจสอบให้เชื่อมโยงกับตารางการวิเคราะห์ก่อนร่างคู่มือ ในส่วนของวิทยากรควรเป็น



บุคคลที่สามารถถ่ายทอดความรู้ มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน สามารถถอดประสบการณ์ได้ ควรมีการกำกับติดตาม และนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ตอนทำ Pilot study ให้เห็นวิธีการฝึกอบรมฯ ให้น่าสนใจ เชิญบุคคลที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ที่เป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการวัดผล ควรวัดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

ตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออก

ผู้วิจัยได้ให้ครูกลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยความสมัครใจ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ (ปลายเปิด) ภายหลังสิ้นสุดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก” โดยได้ทดลองใช้ “คู่มือ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก” ระหว่างวันที่ 2 - 16 มีนาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งโดยภาพรวมแล้วครูมีระดับความพึงพอใจกับความรู้ความเข้าใจที่ได้รับและมีแรงบันดาลใจ อยากให้มีการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการแบบนี้อย่างต่อเนื่อง และจัดอบรมให้กับครู ในรุ่นต่อไป และจะนำความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับไปขยายผลให้กับเพื่อนครู ที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมด้วย และผู้วิจัยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อวิทยากรของครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีระดับความพึงพอใจเฉลี่ยรวม 4.73 (Mean = 4.73) และค่าเฉลี่ยรวมส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.44 (S.D. = 0.44) แสดงให้เห็นว่าครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ มีความรู้ความเข้าใจ และได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จากวิทยากรเป็นอย่างดี

อภิปรายผล

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออก จากผู้บริหารสถานศึกษา และการสอบถามระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน พบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มากที่สุด คือ ทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นทักษะที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

ซึ่งครูมีความจำเป็นต้องมีสมรรถนะเป็นครูมืออาชีพ เป็นครูที่มีความรู้ มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีความรู้ที่ดีในเนื้อหา และมีการเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมการสอนมาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สภาพแวดล้อมในการทำงาน มุ่งเน้นการคิดเชิงวิเคราะหและการทำงานร่วมกัน โดยมีการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครู ในการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะที่ดีในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับธีรภัทร ไชยสัตย์ (2542) ที่กล่าวว่า ความมีประสิทธิภาพในเชิงวิชาการ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบ สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้ศึกษามาเข้ากับการทำงานได้และความรู้คือ คุณลักษณะทางด้านความรู้ทางวิชาพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2550) ที่ได้ทำการวิจัย การทดลองตัวแบบการพัฒนาครูแบบอิงพื้นที่เป็นฐาน และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาครู พบว่า เกิดการพัฒนาและมีความก้าวหน้าทุกประเด็น โดยประเด็นการพัฒนาครูผู้ปกครองและบุคลากร ทางการศึกษาระดับปฐมวัย ด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้วงจรปฏิบัติการ PDCA ที่ดำเนินการพัฒนาทั้งครูและผู้บริหารโดยการให้ความรู้ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และประสานความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้องนั้น ส่งผลให้ครูและคุณครูมีความรู้และประสบการณ์มากขึ้น รวมทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูผู้ปกครอง และชุมชนอีกด้วย ส่วนการพัฒนาครูผู้นำ ปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการวิจัยนั้น พบว่าครูได้เรียนรู้วิธีปฏิบัติงานโดยวงจรปฏิบัติการ PDCA อย่างถูกต้องรวมทั้งได้ทราบเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อโดยครูที่เลี้ยง ตลอดจนรูปแบบวิธีการนิเทศภายใน เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณรัตน์ ลังการวงศ์ (2546) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญเขตการศึกษา 7 พบว่า สภาพการพัฒนาครู ในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ในภาพรวม พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ของผู้สอนโดยรวม พบว่าหน่วยงานควรมีการสำรวจข้อมูลอย่างสม่ำเสมอถึงความจำเป็นด้านต่างๆ แล้วนำมาพิจารณาร่วมกันวางแผนให้เกิดความชัดเจนครูต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูอย่างทั่วถึง

2. ผลการพัฒนาในรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา



ในภาคตะวันออก ได้เครื่องมือในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน ด้านการบูรณาการโครงการในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ คู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก แบ่งออกเป็น 4 หน่วย คือ

- หน่วยที่ 1 ครูเพื่อศิษย์ คิดเป็น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- หน่วยที่ 2 ครูผู้สร้าง มุ่งพัฒนา
- หน่วยที่ 3 ปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน แบบ 4.0
- หน่วยที่ 4 PLC สิ่งดีๆ สู่การพัฒนา

การประเมินความเหมาะสมและการตรวจสอบความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มย่อย พบว่า คู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก คู่มือฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน โดยศึกษารวบรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน ศึกษาทฤษฎีการสอน จิตวิทยาการสอน ศึกษาการจัดทำคู่มือหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล จากนั้นศึกษาหลักการสร้างคู่มือ ดำเนินการสร้างคู่มือ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รูปแบบของคู่มือ ภาษาที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ และรูปแบบประกอบเพื่อนำมาปรับปรุงให้คู่มือมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยได้นำเนื้อหาวิชามาจัดเรียงลำดับก่อนหลังให้มีความเหมาะสม โดยจัดกิจกรรมให้ง่าย และสะดวกต่อการศึกษา เนื้อหาวิชาก็เป็นเรื่องใกล้ตัวและได้รับความสนใจจากครู กิจกรรมได้ส่งเสริมให้ครูได้ลงมือปฏิบัติทั้งด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม ให้ครูมีการจัดการเรียนรู้ได้เน้นให้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากสถานการณ์ตลอดจนต้นแบบ เช่น จากการเรียนรู้และการถอดประสบการณ์เพื่อนำข้อมูลมาจัดกระทำสู่การออกแบบทักษะการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนยังส่งเสริมให้ครู ได้รู้จักการตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนา แก้ไขกระบวนการสอนอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย คิดวิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อย พร้อมทั้งฝึกทักษะการปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการถอดประสบการณ์ และการเขียนการสรุปองค์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2548) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพควรปฏิบัติดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายของการสอนให้ชัดเจน 2) จัดเตรียมรายละเอียดของเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมาย 3) วางแผนขั้นตอนในการสอนโดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ใหม่ และ 4) ปฏิบัติตาม

ขั้นตอน และสอดคล้องแนวคิดของหลักสูตรที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับรู้เป็นระยะๆ ทั้งนี้เนื่องจากคู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมและการตรวจสอบความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มย่อย ซึ่งเป็นรูปแบบการตรวจสอบโดยวิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship model) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิจะให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคู่มือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้จริง จากการดำเนินการของผู้วิจัยตามขั้นตอนดังกล่าว จึงส่งผลได้มาซึ่งคู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก ที่มีองค์ประกอบที่ครบถ้วนและมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เหมาะจะนำไปพัฒนาครูให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ต่อไป

3. ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้วยคู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก ด้วยการสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า ค่าระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก คู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออก มีองค์ประกอบ คือ

- 1) มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
- 2) บรรยายเนื้อหา
- 3) มีจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
- 4) มีแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ
- 5) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมจะให้เกิดทักษะ โดยแต่ละหน่วยในคู่มือ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ บุคคลมีความแตกต่างกันหลายด้าน อีกทั้งยังยึดแนวทางจัดการเรียนรู้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ คือ เปิดโอกาสให้ครูที่เข้ารับการอบรม มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีการเสริมแรงอันจะทำให้ครูทำพฤติกรรมนั้นซ้ำหรือหลีกเลี่ยงไม่กระทำ ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจ เน้นการให้ครูมีการนำเอาสื่อประสมมาใช้สอนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กัน อย่างมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ ให้ครูใช้สื่อการสอนโดยการใช้สื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ผสมผสานกับให้นักเรียนได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น และได้นำเอากระบวนการกลุ่มมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นทีมและให้ความรู้สึกที่ไม่โดดเดี่ยวในการเรียนรู้



ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมของวิจัย วงศ์ใหญ่ (2535) ที่ได้กล่าวว่า ในการสร้างกิจกรรมย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม ควรเรียงลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืน ของการเรียนการสอน จะต้องนำกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละข้อ ที่ทำการวิเคราะห์งาน และเรียงลำดับกิจกรรมไว้ทั้งหมดมาหลอมรวม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นสมบูรณ์ที่สุด โดยคำนึงถึงพฤติกรรมพื้นฐาน ของผู้เรียนวิธีดำเนินการสอน ตลอดจนการติดตามผล และการประเมิน พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเมื่อมีการเรียนการสอน ในด้านสื่อ การเรียน ผู้สอนจะต้องจัดทำและจัดหาไว้ให้เรียบร้อย และควรมี การประเมินผลเพื่อเป็นการตรวจสอบดูว่าหลังจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้จะใช้วิธี การได้ก็ตามแต่จะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เราตั้งไว้ จากการดำเนินการสร้างคู่มือการพัฒนาทักษะการจัดการเรียน การสอนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ เป็นระบบดังกล่าว เมื่อนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอน จึงส่งผลให้ค่าระดับความพึงพอใจ/ ความรู้ความเข้าใจ/การนำไปใช้ ในการอบรมเรื่อง “การเสริมสร้าง ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอน ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้” ด้านการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ มีความรู้ ความเข้าใจ และได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์จาก วิทยากรเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนา ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในทักษะด้านการประเมินผลจัดการ เรียนรู้ สู่วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ทักษะการพัฒนาหลักสูตร และรายวิชา ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ทักษะด้านการจัดการชั้นเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศเชิง และทักษะความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กันไป
2. ในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้าง ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นสำหรับการสอน ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ควรมีการดำเนินการนิเทศ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีการคัดเลือกครูต้นแบบ
3. ครูควรมีการศึกษาคู่มือในการพัฒนาทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ให้เข้าใจทุกขั้นตอนอย่างละเอียด ชัดเจน ก่อนการนำคู่มือไปใช้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21 สำหรับครูผู้สอนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ในด้านอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะแห่ง ศตวรรษที่ 21 สำหรับครูผู้สอนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยการจัดทำเป็น แผนพัฒนาครู และหลักสูตรการพัฒนาครูของสถานศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับ ความสำเร็จในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำหรับครูผู้สอน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงใต้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). **คู่มือการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ (พลเอก ดาวพงษ์ รัตนสุวรรณ)**. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2556). **การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า: ตอนรูปแบบและทฤษฎี การเรียนรู้อนาคต**. กรุงเทพฯ: ธีรพัฒน์ ไชยสัตย์. (2542). **ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา การดำเนินงานการส่งนักศึกษาออกฝึก กงาน ของวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดกรมอาชีวเ ขเขต การศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**
- ทิตนา แชนณี. (2548). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจั ดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์
- พิณสุตา สิริรังศรี. (2557). **การยกระดับคุณภาพครูไทยใน ศตวรรษที่ 21. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ” อภิวัฒน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย**. กรุงเทพฯ. พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2560). **การศึกษาใน ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณรัตน์ ลังงามวงศ์. (2546). **การพัฒนาบุคคลในการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนสังกัดองค์การศึกษาเพื่อคนพิการ กรมสามัญ ศึกษาเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร**



- วิโรจน์ สารัตถะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณี
ทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ:
ทิพย์วิสุทธิ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้ สู่ศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพฯ มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2535). การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร.
กรุงเทพฯ : สุริยาสาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). สภาวะการศึกษาไทย
ปี 2557-2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยอย่างไรให้ทัน
โลกในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2550).
การวิจัยการติดตามสภาวะการณ์ครูรายจังหวัด
(Teacher Watch) และการสร้างตัวแบบการพัฒนา
ครูที่สนองตอบสภาวะการณ์และปัญหาในการทำงาน
ของครู/สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร
ทางการศึกษา. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*.
5 th ed. New York : HarperCollins.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory
Analysis*. Third editio. Newyork : Harper and
Row Publication.